

De unika landhöjningsskogarna i Skellefteå kommun är hotade!

Längs kusten i Skellefteå kommun pågår landhöjningen som är den största i Sverige. På 100 år höjer sig marken ca 100 cm upp ur havet, och detta tillsammans med att vi har en flack, långgrund kust, gör att en naturtyp som är unik för hela världen skapas just här, nämligen landhöjningsskogar.

Landhöjningsskogarna har en unik vegetation med en gråalsdominerad bård av lövskog närmast vattnet som sedan övergår i s.k. kustgranskog längre upp på land. Gråalarna kvävefixerar från luften vilket gödslar marken. Kustgranskogen är därför ovanligt frodvuxen och bildar grov död ved och jätteträd redan vid relativt låg ålder p.g.a. bördighet, hög luftfuktighet och återkommande stormar från havet. Dessa faktorer gynnar flera hotade arter, t.ex. vedsvampar som *ostticka* och *rosenticka* och fåglar som *tretåig hackspett*, som ofta dyker upp i landhöjningsskogar som är ca 90 år gamla medan de i vanliga fall behöver betydligt äldre skogar för att trivas. Den rikliga tillgången på död ved i lövbården gynnar också många arter som är sällsynta i Norrland t.ex. vedsvampar som *rävticka*, *ribbgrynn* och *kantöra* och fåglar som *mindre hackspett*. På gamla träd i landhöjningsskogar växer sällsynta och hotade lavar som t.ex. *grenlav* och *småflikig brosklav*. Längs delar av kusten förekommer också det i Norrland sällsynta trädet *klibbal* i landhöjningsskogen.

Det finns också en annan typ av landhöjningsskog som är ännu ovanligare, nämligen tallskogar på sandig eller stenig mark. När dessa skogar är opåverkade av modernt skogsbruk har de visat sig hysa många sällsynta och hotade arter av bl.a. marksvampar som *korktaggsvampar* och *goliatmusseron* och tickor som *gräddporing* och *fläckporing*. Även i dessa tallskogar kan man hitta spektakulära jätteträd som inte alltid är så gamla som man kanske kan tro. Den grövsta jättetallen som uppmätts av Naturskyddsföreningen i Skellefteå är en tall som mäter 410 cm i omkrets och som växer i en landhöjningsskog vid Bäckfjärden. Den finns med i vårt *bildgalleri om jätteträd*.

Det finns fortfarande landhöjningsskogar utan spår av skogsbruk men hoten mot dessa miljöer har ökat på senare tid i takt med att skogsbruket nu avverkar ända ut mot havet och även kring sommarstugor och badstränder. Skogsstyrelsen kan klassa skyddsvärda skogar som nyckelbiotoper men i deras katalog över skyddsvärda biotoper finns inte landhöjningsskogarna med! Detta medför att dessa skogar bedöms enligt samma kriterier som andra skogar, d.v.s. hög ålder och lång kontinuitet är avgörande för bedömningen. Detta medför att landhöjningsskogar ofta inte klassas som skyddsvärda s.k. nyckelbiotoper och därmed avverkas i sin helhet trots att det är unika miljöer med hotade arter.

Naturskyddsföreningen i Skellefteå anser att landhöjningsskogar som ännu inte påverkats av skogsbruk borde klassas som nyckelbiotoper och skyddas mot exploatering genom att biotopskydd och naturvårdsavtal upprättas så att markägaren får betalt för virket. I enstaka fall kan det vara aktuellt med naturreservat om det rör sig om stora, sammanhängande områden, men de flesta landhöjningsskogar som återstår är små områden mellan sommarstugor. En mycket hög andel av kuststräckan i Skellefteå är redan exploaterad av antingen skogsbruk eller sommarstugor och därför bör de sista resterna av landhöjningsskogar uppmärksammas och skyddas. Detta skulle också vara positivt för redan etablerade sommarstugor som slipper få all skog avverkad fram till tomtgränsen.